

Međunarodna konferencija povodom 20. godišnjice

Centralne banke Bosne i Hercegovine

22. septembar 2017.

“Uloga Centralne banke Bosne i Hercegovine u proteklih 20 godina”

Specijalno obraćanje Linde Van Gelder

direktorice Svjetske banke za Zapadni Balkan

Poštovani predstavnici vlasti, uvaženi učesnici,

Želim se zahvaliti za priliku da govorim o ulozi Centralne banke Bosne i Hercegovine u proteklih 20 godina. Ovim se obilježava posebna prilika i naročito mi je drago što ovdje vidim g. Nicholla, kao jednog od učesnika, zajedno s njegova dva nasljednika g. Kozarićem i guvernerom Softićem, kao i mog kolegu Nadeema Ilahija iz MMF-a.

Ni jedna zemlja ne može napredovati bez dobrog upravljanja ekonomskim sistemom. Centralna banka Bosne i Hercegovine je od svog uspostavljanja uspješna u ostvarivanju povjerenja u svoju valutu, prvo vezivanjem bh. konvertibilne marke za njemačku marku, a potom za euro. Održavanje valute stabilnom nije bio lak zadatak. Globalni rast, kao i tokovi kapitala i trgovine su u prethodne dvije decenije bili nestabilni, namećući značajne makroekonomske izazove.

Predstojeća publikacija Svjetske banke, “Dvije decenije mira i tranzicije” ispituje ostvareni napredak na prevazilaženju glavnih ekonomskih izazova za vrijeme Dejtonskog sporazuma. Bosna i Hercegovina se u to vrijeme suočavala s tri glavna ekonomska izazova: (1) implementacija programa postkonfliktne rekonstrukcije; (2) razvoj novih struktura vladavine i institucija za makroekonomsko upravljanje, uključujući i Centralnu banku; i (3) proces tranzicije ka tržišnoj ekonomiji. Ti su izazovi bili velikih razmjera. Iskustva iz prošlosti pokazuju da je ponovna izgradnja nakon dugotrajnog rata teška.

Rat je uzrokovao značajne štete: dvije trećine stambenih jedinica je oštećeno, 70 posto škola je uništeno, a proizvodnja električne energije je prepolovljena. Kratkoročni prioritet je bio rekonstrukcija objekata i infrastrukture. Taj je proces bio dosta uspješan, uz podršku ne samo vanjskog finansiranja i pomoći, već i kroz snažnu podršku stanovništva i vlasti u Bosni i Hercegovini.

Da bi rekonstrukcija rezultirala ekonomskim oporavakom, bilo je neophodno izgraditi efikasne institucije za ekonomsko upravljanje. U tom je kontekstu Centralna banka uspostavljena kao nezavisna institucija. Dejtonski sporazum je državnom nivou dodijelio ključnu funkciju politike, tj. održavanje cijena stabilnim. Sporazum je sadržavao eksplicitan član koji je Centralnoj banci dodijelio emisiju valute i vođenje monetarne politike u cijeloj Bosni i Hercegovini. Odredio je da monetarnu politiku utvrđuje valutni odbor da bi se osiguralo da se Centralna banka

ne koristi u političke svrhe, naročito imajući u vidu pritisak na ekonomiju koji je proisticao iz sukoba. To je rezultiralo postepenim povećanjem povjerenja u domaću valutu.

Uspostavljanje nezavisne Centralne banke je bilo od ključnog značaja za tranziciju ka tržišnoj ekonomiji. Stabilna valuta je Bosni i Hercegovini omogućila privlačenje investitora i izbjegavanje inflacije, te time između ostalog podržala i razvoj privatnog sektora. Bliska koordinacija i saradnja između Centralne banke i entiteta, koji obavljaju nadzor nad bankama, su takođe doprinijeli tranziciji ka tržišnoj ekonomiji. Uspostavljeni regulatorni okvir i institucije poput Odbora za koordinaciju nadzora nad bankama su naročito pomogli istovremenom nastanku funkcionalnog bankarskog sistema i privlačenju banaka u stranom vlasništvu.

Na osnovu iskustava stečenih u prethodnih 20 godina, važno je da Bosna i Hercegovina nastavi jačati svoje ekonomske institucije u cilju daljeg jačanja rasta na inkluzivan način. To će zahtijevati prelazak na održiviji model rasta koji se više oslanja na izvoz i privatne investicije, pružanje kvalitetnijih javnih usluga i osiguranje makroekonomske održivosti.

Mi ćemo u Svjetskog banci nastaviti pružati podršku vlastima na njihovim aktivnostima na unapređenju efikasnosti ekonomskih institucija. U tom smislu cijenimo opredjeljenost i aktivnosti Centralne banke na jačanju platnih sistema, kao i koordinirajuće uloge koju ima za regulatorne i nadzorne agencije finansijskog

sektora. S ponosom se mogu osvrnuti na kontinuiranu uspješnu saradnju između Centralne banke i Svjetske banke. Na primjer, naša trenutna saradnja je zasnovana na Programu procjene finansijskog sektora Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda iz 2014. kao i zajedničkim nastojanjima na jačanju zakonskog i regulatornog okvira za platne sisteme i doznake. Iako još uvijek ima prostora za poboljšanje, ostvaren je značajan napredak na unapređenju i izgradnji kapaciteta za nadzor finansijskog sektora.

Uz kontinuirane rizike u vanjskom ekonomskom okruženju, za Bosnu i Hercegovinu je od ključnog značaja da i dalje ostane čvrsto opredijeljena da održave makroekonomsku stabilnost i ostvaruje napredak u strukturalnim reformama. Mi ćemo nastaviti rad sa Centralnom bankom na pružanju podrške za ostvarivanje ciljeva: jasna odgovornost, nezavisnost i mudro donošenje odluka. Ti su ciljevi značajni ne samo za osiguranje dobrog upravljanja monetarnim sistemom, već i za jačanje ekonomske integracije u regionalna i globalna tržišta i podršku bržem ekonomskom rastu i otvaranju radnih mjesta.

Hvala!